

SLOVENKA

Glasiló slovenskega ženstva.

Zvezek 1.

V TRSTU, 1. januarija 1898.

Letnik II.

Meseca januarja se obhaja god teh le slovanskih krstnih imen : 1. Zdislava, 7. Svetozar, 8. Radoslav, 11. Krunoslava, 12. Čistan, 31. Devoslav.

Pred smrtjo.

Ko solza poslednja že sili v okó,
Bolniku nad trudno ležišče
Dobrotnega angela pošlje nebo,
Da v hipih ga težkih obišče.

Tedaj mu še jedenkrat duh vzplameni,
V bodoča zamakne se leta —
Kar z glasom preroškim družini veli,
Vse to ji življenje obeta.

Jaz tudi črez leta bom ležal bolan
In strahoma čakal pogreba,
A čakal v tem strahu globokoželjan
Preroškega angela z neba.

In kadar se zgrne nad mano krilat
In bledą poljubi mi lica —
O da bi privreła iz prsij takrat
O tebi, moj rod, govorica!

Da pesmij vselepših vzraduje te jek,

Da stareš nasprotnikov silo,

Da skoro zasije ti zlati vek

Nad zábljeno mojo gomilo!

Anton Medved.

Na blejskem otoku.

Moj duh že davno na otoku moli,
Telo še v čolnici sprejmi ti, veslar!
Veslati do otoka me izvoli,
Podvoji vésel svojih le udar!

Kako krepko za zvon bom potegnila,
A zdaj le po stopnicah brž nazgor —!
O národ moj, le za-te bom prosila,
Saj tvoja sreča moje je izvor!

Márica II.

I 42222

KAZALO

II. letnika.

PESMI.

- Pred smrtjo (A. Medved) 1.
Na blejskem otoku (Márica II) 1.
V samoti (Vida) 3.
Nesreče lastne ne žalujem —
(Márica II) 9.
Pesem (Dolski) 15.
Novi šopki (Kazimir pl. Radič)
7, 25, 64, 85.
Ivje (Kristina) 25.
Kdo je kriv (A. Medved) 28.
Na jezeri (Dolski) 31.
Podoba (Márica II) 31.
Ob kolovrati (Dolski) 34.
V Božični noči (Kristina) 49.
Naročilo (Dolski) 58.
Pogovori 1—7 (Vida) 60.
Ob studenčku (Dolski) 67.
Pesem (Vida) 73.
Požigalec (Kristina) 73.
Obsodba (Kristina) 77.
Slovenski ženi (V spomin Ivanki
Gutnikovi) 81.
Majki Slavi (Márica II) 87.
Quodlibet (Kazimir pl. Radič) 97.
Vetrič (Kristina) 97.
Prej in zdaj (Feodor Sokol) 101.
Anka (Dolski) 105.
Na plesu (Kristina) 109.
To je častno (Bogomila) 121.
Ob vrnitvi (Feodor Sokol) 121.
V noči (Kristina) 126.
Kdo pa tebi?... (Bogomila) 127.
Vihar (Feodor Sokol) 129.
Mamon (Zorana) 140.
Ob potoku (Vlasta) 145.
Vidi (Kristina) 145.
Pomladna (Kristina) 149.
Cerkveni zvon (Vlasta) 164.
Balada iz grada (Češki A. Kláš-
terský prel. Benkovič) 169.
Kriva sodba (Feodor Sokol) 174.
Odpoved (Višnioviecki) 178.
Na kolodvoru (Feod. Sokol) 178.
Lahko noč (češ. Jan Červenka
prel. Benkovič) 185.
Iz vasi (češ. Ant. Kláštercký) 217.
V jutru (Vlasta) 222.
Ob nevihti (Feod. Sokol) 226.
K slovesu (Kristina) 232.
Savska zdravica (Bogomila) 233.
Pisemce (Kristina) 239.
Obup (Kristina) 241.
Balada o zimi (češ. Jaroslav Vrh
lický) 250.
Mlada ljubezen (E. Gaugl) 263.
287, 348, 373, 383, 420.
Laž (Kristina) 266.
Iz poezij H. Heineja (Prel. Ben-
kovič) 271, 327, 369, 383, 398.
Saj jo je vzgojila ljubav (Bogo-
mila) 277.
Usoda (Kristina) 292.
Vihar — življenje (Márica II) 295.
Na okencu (Kristina) 302.
Med dejanji (Vida) 306.
Pesem (Vida) 311.
Drevesce (Kristina) 311.
Pomladni sel (Zorana) 315.
Starost in mladost (Márica II) 320.
Odmev (Višniovrecki) 325.
Neizpeta pesem (Feod. Sokol) 327.
Pesni 1, 2, 3 (Vida) 335.
O da bi zatemnela... (Kristi-
na) 340.
Spanje prirode (češ. Bogdan Ka-
menský) 345.
Narodna (Vida) 359.

Spomin (Kristina) 359.
 Biser in morje (Márica II) 365.
 Iz vsakdanjosti (Zorana) 378.
 A skrivaj ... (Vida) 383.
 Nove pesmi (Potočan) 386, 584.
 Praprot (Desimira) 393.
 Vaška idila (Zorana) 402.
 Na polju (Kristina) 407.
 Pesem (Kristina) 407.
 Prevara (Zorana) 411.
 Kanarček (Argo) 412.
 Golobček (Zorana) 425.
 Ljubezni kës (Ant. Medved) 431.
 Tujka (Potočan) 434.
 Sprememba (Zorana) 440.
 Zadnji pozdrav (Argo) 443.
 Tat (Kristina) 446.
 V spominsko knjigo (Bogomila) 446.
 Svarilo (Zorana) 455.
 Nekdaj (Kristina) 458.
 Ti tudi (Kristina) 462.
 Pusti to ... (Bogomila) 467.
 Odlomek iz pisma Matiji Novaku (Ant. Medved) 472-
 Šën (Kristina) 479.
 Večer (Kristina) 479.
 Iz atelier-a (Zorana) 482.
 Stara ni bila še petnajst let ... (Milenka) 486.
 Želja (Lermontov - Medved) 488.
 Talisman (Puškin - Medved) 494.
 Na semnju (Kristina) 499.
 Pesmi (Vida) 503.
 Cvetličarka (Márica II) 509.
 Enakost (Zorana) 512.
 Sam (Kristina) 518.
 Obljuba (Desimira) 519.
 Otožnost (N. Ogarjev - Aškerc) 527.
 Vrnitev (Márica II) 527.
 Črni šal (Puškin - Medved) 532.
 Pesmi (Vida) 536.
 Komu velja? (Zorana) 540.
 Na mostu (Zorana) 543.
 Sokol (Márica II) 551.
 Klevetnikom (y+z) 551.
 Pesem stare Drnulje (A. Medved) 556.

Onemeli slavec (A. Medved) 560.
 Toži meni se ... (Kristina) 575.
 O spravi (Zorana) 575.
 Umaknite se ... (Dvorska) 578.
 Dobra glava (Desimira) 595.
 Jesen (Kristina) 599.
 Utrinki (Zorana) 599.
 Sreča (Vida) 603.
 Noč (Vida) 614.
 Da lep si ... (Kristina) 616.

LEPOSLOVNI SPISI.

»Slovenki« in Slovenkam za novo leto (Márica II) 2.
 Na Silvestrov večer (Márica) 4.
 Starka (Milka) 10.
 Žena slabi (?) spol (Márica) 26
 Mati Zorina (Antonija) 34.
 Tuje gorjé (Ivanov) 41.
 Pravica do sreče (Potapenko Pahar) 50, 74, 101, 124.
 Zagonetna nprav (Čehov - Benkovič) 79.
 Iz naših gorá (Kristina) 98.
 Josip Juraj Strossmayr (Márica) 122.
 Učiteljica (Gustav Jaroš - Benkovič) 129.
 Hudi grad (Milan Sanjar) 146, 170, 197, 223, 259, 266, 292, 349, 370, 421, 440, 464.
 Kapčev stric (Milena) 152.
 Iz poezij Jurija Karaska (Prelož - Benkovič) 163, 233.
 Tak otrok (Milena) 178.
 Mstinski močeradi (Cjehanovič Zaplaninec) str 199, 226, 246, 271, 302, 312, 340, 360, 414, 432.
 Silva (»Z«) 218.
 Iz življenja za življenje (Márica II) 242.
 Naša Ivanka (Albin Žitko) 253.
 Pri oknu (»Z«) 277.
 Kako je to? (Kermavner) 365.
 Spomini (»Z«) 374, 398.
 Pri zdravniku (»Z«) 384.
 Vaški Sokrat (Tinica) 393.

Pater Deziderij (»Z«) 407.
 Veronika na Marijacejski božji
 poti (Grilček) 467.
 Na morji (Márica) 484.
 Sličice (»Z«) 489, 504, 552, 596.
 Srečanje (Karol Dolenc) 528.
 Dan vernih duš (»Z«) 537.
 Ljubezni (Vida) 576.
 Sanje — oznanjevalke (Čjumi-
 nova - Vetašek) 584, 607.

POUČNI SPISI.

Znameniti slovanski skladatelji
 (Severin) 7, 32, 61, 86, 494,
 520, 560.
 Ženska odgoja v Rusiji (Márica)
 16.
 Album čeških žen (Zavadil) 20,
 158.
 Par odkritosrčnih besedi o —
 salonskem vedenju 21.
 Nekaj pedagogike (Márica II) 29,
 54, 77.
 Slovensko gledališče 39.
 Žena bodi možu najboljši prija-
 telj (Tinica) 58.
 Iz dnevnika male gospodinje
 (Grilček) 64, 89, 112, 137, 164,
 202, 234, 275, 425.
 Alphonse Daudet (Márica) 82.
 Kako negovati zobé (Márica II)
 87.
 Vzbuajte v otrocih pravicoljub-
 nost! (Márica II) 99.
 Naše gospodinjstvo (Danica) 105.
 Življenje japonskega ženstva v
 višjih slojih (Márica II) 109.
 Svoje dni ... (Márica II) 127.
 Kakošna bodi mati (Gausseron -
 Foerster) 149.
 Od koga naj bi se učili Slovenci
 in Slovenke (Márica) 156.
 Resen migljaj učiteljicam (Da-
 nica) 160.
 Vicencina de Felice Lancelotti
 (ab) 162.
 Še nekaj besedi pro domo (Pri-
 morka v Istri) 175.

Pastorka (Márica II) 193.
 Dobrote, katere smo prejeli od
 Nemcev (Márica II) 264.
 Slovstveni utrinki (Feodora) 269.
 Otroška doba (Márica II) 288.
 O modernem duhu (Branko) 295,
 320.
 Simon Gregorčič (Márica) 316.
 Ženska osloboja in zakon (Dá-
 nica) 336.
 Ali naj se in kako naj se pri-
 pravljajo otroci za šolo (Má-
 rica II) 346.
 Trmoglavje (Márica II) 387.
 Prijateljska pisma uredništ. »Slo-
 venke« (Márica II) 412, 444,
 462, 486, 515, 533, 603.
 Grof Lev Tolstoj (Márica) 435,
 456, 480, 510, 543, 557, 590.
 Materinske dolžnosti (Dánica)
 458.
 Strast — propast (Šmarska) 496.
 Literatura za mladino (Dánica)
 541.
 Žensko vprašanje (Marija Ana)
 564. (Feodora) 566. (Dánica)
 578.
 Carmen Sylva (Krista N. - Duška)
 600.

RAZNI SPISL

Dopis s Češkega (Vilma Soko-
 lova) 38.
 Dopis iz Zagreba (Gorjančev) 62.
 Shod slovenskih učiteljic 68.
 Načrt pravil podpornega in hra-
 nilnega društva učiteljic, usta-
 novljenega v proslavo 50-let-
 nice Njegovega Veličanstva
 (J. Miklavčič) 185.
 Zakaj si slovenske učiteljice usta-
 nove svoje društvo? 251.
 Slovenskemu učiteljstvu 278.
 Jelica Belović - Bernadzikowska
 (Gorjančev) 306.
 Zavod sv. Nikolaja 326.
 Nova razmotrivanja (Vida) 614.

KNJIŽEVNOST
IN UMETNOST.

Nova doba, Nova Nada 22.
Boj za pravico (Göstl) 41.
Mladost (Dánica) 42.
Tavčarjeve povesti II zvezek, Fr.
Vidic, 43.
Ženský svět 44.
Slovensko-ruski slovar 44.
Hrvaško gledališče (Gorjančev)
92.
Knjige slovenske Matice 114.
Za hčer 115.
Slovenska kuharica 115.
Slovensko gledališče 116.
Trnje i cvijeće 140.
Slovanska knjižnica 167.
Rusko-slovenski slovar 190.
Knezova Knjižnica 4. zvezek:
Moja hoja na Triglav 204.
40 napevov za šolske pesni 204.
Slovenska slikarica gč. Iv. Ko-
bilca 205.
Zadnji roman Alphonsa Dau-
det-a 206.
Paris od Emil Zola (ab) 206.
Tretji koncert »Glasbene Mati-
ce« 236.
Bulgarija in Srbija 236.
Cena življenja 237.
L'art et la morale (ab) 261.
Ruskaja biblioteka 280.
O jetiki sušici ali dêri 280.
Le terre slovene nel secolo IX.
281,
Die Regierungszeit Sr. Majestät
d. Kais. Fr. Jos. I.
Bez svrhe 328.
Branimir Livadić — »Zapreka«
— 329.

Psoglavci 353,
Nozze Orsetti-Barbieri 356.
Pesmi Kneza Nikole I v itali-
janskem jeziku 378.
L'amore di Paolo Mantegazza
378.
Na razstanku 402.
Der Süden 428.
Mlada Zora 447.
Strahomir 447.
Družba sv. Cirila in Metoda knjiž-
nica 447,
Razstava slik Jos. Germa (Hols)
472.
Naš cesar Franc Jožef I, † Naša
cesarica Elizabeta.
Knjižnica družbe sv. Cirila in
Metoda 499.
Čuvaj se Senjske roke! 545.
Ruski pevci v Parizu 546.
Cyrano de Bergerac 567.
Stara pesem 569.
Cvijeće i trnje 579.
Knjige družbe sv. Mohorja 579.
Simfonije 617.

RAZNO.

23, 45, 69, 94, 118, 141, 167,
190, 211, 237, 282, 308, 330,
356, 379, 404, 428, 447, 473,
500, 522, 547, 569, 619.

DOMA.

48, 71, 95, 119, 142, 168, 192,
216, 239, 262, 285, 310, 333,
358, 381, 404, 429, 452, 477,
501, 526, 550, 573, 598, 622.

„Slovenki“ in Slovenkam za novo leto !

Poslavlja se od starega leta, poklonimo mu jeden dolg pogled, ki bo segal nazaj do njegovega začetka . . . Če se v nas Slovencih ločita dva znanca, izrokujeta se in običajno so pri slovesu poslednje besede : „Pozabi, kar je bilo med nama neprijetnega!“ Dobro, pozabimo i me Slovenke, kar nam je leto 1897. prineslo slabega, kajti samo jedno dobro — to je naše glasilo „Slovenka“ — ki smo prejele od njega, je tako važno, znamenito in imenitno za nas, da če bi nam tudi usoda minolega leta ne bi bila naklonila nič družega, nego samo ta dar, zadoščal bi in nas bogato odškodoval na vseh drugih nezgodah ! . . .

Sedaj pa k tebi, vrla „Slovenka“ ! Borno detešce si bilo ob svojem začetku ! Stala je sicer ob tvojej zibki imenitna hčerka majke Slave, ki je materinski skrbela za tvoj obstanek in razvoj, a čestokrat se dogaja najskrbnejši materi, da jokaje sloni nad zibko svojega deteta, ker ne ve, ali bo kaj iz njega ali nič. Znanci in znanke hodijo zdaleka gledat in odhajajo tolažé jo nezaupno in z glavo kimovaje, češ, iz te moke bo težko kaj kruha. Drugi spet prihajajo in tolažijo po lastni izkušnji, mené : „Poskusi to in ono, morebiti bode možno ! Sicer je dete slabo, a negovanje in skrb delata čuda !“ Tretji pa pomagajo in navdušujejo mater z besedo in dejanjem.

Ravno tako je imela tvoja urednica, draga „Slovenka“, troje prijateljev, ki so delali tako, kakor sem zgoraj omenila. To pa še ni vse ! Vsaka dobra reč ima svoje sovražnike in tako si jih imela i ti „Slovenka“ ! Sosebno nekateri moški so javkali :

„Kaj pa je tebe treba bilo“,
Dete mlado, dete . . . „ljubo“ ? . . .

Vsaka zavedna Slovenka pa je dejala :
„Al' te je treba bilo al' ne“,
Vendar naročim takoj se na te ! . . .

Dà, dà, a vsaka ni bila tako zavedna. Joj, cele knjige bi se dale napisati o odgovorih in celo razžaljivih opombah, koje smo morale požirati agitatorice za te „Slovenka“ ! Tukaj le nekaj drastičnih, kajti če me razžali kedo kot privatno osebo, ne prime se me, a če me razžali kedo kot zastopnico narodovih idej, tega ne zabim nikoli !

Neka gospodičina mi je torej rekla : „Kaj na „Slovenko“ naj se naročim ? Koliko pa stane ?“ „Tri gold. na leto. Glej, če shraniš vsak dan samo jeden krajcar — tega si človek nevedoma tehko odtrga — boš imela kup pred letom gotov.

Glej, sosebno za učiteljico je to malenkost. „In kakšen je bil odgovor ? . . . „Kaj meniš, da bi jaz dala tri gold. za list ? Za to svoto dobim že lepo bluzo“. Nisem izgubljala nobene besede več, a toliko

dična „Slovenka“, ne žaluj, da te gospodičine ni med tvojimi naročnicami, nič nisi izgubila na njej. Druga in žalibog spet učiteljica na Štajerskem se je odrezala: „Ah kaj, jaz se ne čutim obvezane, podpirati vsak nov slovenski list. Naročena sem na „Popotnika“, „Slov. svet“ (čudno!) in radi politike na ... „Tagespošto“, menim, da je to dovolj za mene“. Dobro, vsak človek ve kvaliteto in kvantiteto duševnega živeža za svoje potrebe!

Nekega slovenskega akademika sem vprašala ako je že čital „Slovenko“ in kaj mi je odgovoril na moje slovensko vprašanje? „Nein, muss so ein rechter Quark sein! Ich lese überhaupt nichts slovenisches!“ „Tepec“, sem si mislila v svojem svetem srdu prav brez rokavic in ga zaničevalno prezirala in maščevala sem se tudi pozneje. Kako, to pa ti „Slovenka“ sama veš, ker se je to zgodilo v tvojih cenjenih predalih.

Vzlic temu pa, da nisi imela toliko podpore kolikor je zaslužis in kakor bi bilo treba, sosebno kar se tiče duševne podpore, katera večinoma sloni vsa na ramah tvoje urednice, oh in uredniško žrelo, videla sem je, kako je grozno nenasitno in čutila že celó, vzlic temu pa si se razvila v prvej vrsti na vso čast vrle tvoje urednice, v drugej vrsti na čast tvojih sotrudnic in sotrudnikov in sploh so lahko ponosne na tebe vse Slovenke prav za prav ves slovenski svet!

Razvijaj se naprej in budi po domovini okrog slovensko ženstvo! To pa je le možno, dokler ostaneš v rokah spretné urednice. Želimo urednici soglasno iz vsega srca za novo leto čvrstega zdravja in obljubimo jej, da jo hočemo resno podpirati z duševnim gradivom za prošep „Slovenke“!

Slovensko ženstvo, ti pa se zberi okoli „Slovenke“, podpiraj jo gmotno in duševno! Zavedajmo se ne samo svojih pravic, ampak izpolnjujmo i svoje dolžnosti!

Končno še nekaj gospodičinam učiteljicam! Urednica je naša tovarišica, večina sotrudnic so učiteljice ali bivše ali delujoče. Oklenite se „Slovenke“, katera bo rada sprejemala v svoje predale vaše želje in zagovarjala vaše težnje. V slogi je moč! Smo ženske, a smo ljulje! Naprej z združenimi močmi,

„Da vzredimo narod poštenjakov,

Narod vrlih mož! ...“

V imenu slovenskega ženstva: *Márica II.*

P samoti.

V samotni hiši kraj vasi
Sáma za sé živim,
In kakor v snu iz duše dna
Po svetu kópnim ...

O praznega življenja dneh
Bi pesnila na glas ...
Pa ne, pa ne, saj ljubeč moj
Pošilja pisma v vaš!

Vida

Na Silvestrov večer.

(Slika) spisala Márica.

Naročili so si večerjo za 9. uro, a med sábo so se zmenili, da bodo v oni mali prijazni sobici že ob pol deveti.

Hoteli so si z dobrim pivom napraviti slast do jedi.

Zunaj je žvižgala ostrá burja ter polnila oči, usta in obleke sé sitnim cestnim prahom.

Noč je bila mrzla, jasna, a radi hude burje in mraza so bile vse ulice prazne in tihe, kakor da bi bili pomrli vsi ljudje malega mesteca.

„K jelenu“ so vendar prihajali drug za drugim napovedani gostje.

Malo sobico je grela lična, železna pečica, sredi sobe je stala podolgovata miza in okoli nje najst stolic; v kotu je bil koš za cvetlice, v katerem so pa ležali razni stari in novi listi.

Prišel je profesor Gorjanec in profesor Koman, poštni oficijal Golin sé svojo lepo, do pičice elegantno in skrbno napravljeno ženo Pepino, katera se je bala mnogo kretati, da bi si ne pokvarila načickane obleke ter umetno počesanih in gosto skodranih las; prišel je mladi kaplan Rožé, pristav Kenda, nadučitelj Bolé, davkar sé svojo malo, drobno, suho in neznatno ženičico ter trgovec Vaško sé svojo sestro Mino.

Prišedši, segali so si prijazno v roke, pozdravljali se smeje ter pravili drug drugemu: „Le glejmo, da zvršimo lepo in dostojno staro leto“!

Potem so sedli ter tožili o hudi burji in mrazu, o čudoviti suši in nedostojanji vode sedaj v zimskem času; potem sta profesorja govorila med seboj o neki novi učni knjigi; poštni oficijal je pravil svoji ženi in ženi davkarjevi, koliko je v tem času na pošti posla; kaplan je govoril nadučitelju o nekih lepih bajé uprav sedaj izišlih litanijah in prav tako lepi novi maši. Naroči si ou oboje, a nadučitelj mora oboje naučiti cerkvene pevce vsaj za Velikonočne praznike. Ko je pa jel sodnijski pristav Kenda pripovedovati o pikantni sodnijski zadevi njim vsem znane meščanke, so umolknili vsi ter poslušali le Kendo.

Točno ob 9. je jela gospodinja napravljati mizo in pogovora je bilo tedaj konec. Slišalo se je le ropotanje krožnikov, trdo postavljanje kupic na mizo, pomikanje stolic in škrebetanje nožev, žlic in vilic.

Nekaj gostov je ostalo ter stopilo k oknu, ob katerem je žvižgala močna burja, nekaj jih je ogledovalo strop in plapolajočo peč, nekateri so pa pregledovali liste, ki so ležali križem v cvetličnem koši.

Ko sta pa gospodinja in točajka prinesli v dveh velikih skledah okusni in nos ščegetajoči „risotto“, tedaj so sedli zopet vsi, jeli razgrinjati prtice ter si devati na krožnike trdi, s piško narejeni „risotto“.

Ko je imel že vsak svoj del, tedaj je vstal kaplan ter rekel glasno: „Bog nam blagoslovi to jed, da bi nam teknila za dušo in telo“.

„Amen“ je odgovorilo par glasov, potem so pa začeli jesti.

Govoril je le tu in tam kdo in sicer le o „risottu“.

„Dober, samo italijanski je, torej pretrd“, je rekel poštni oficijal, a žena njegova, da je v njem preveč začimb.

Ko so dobili za rižem dobre, pečene morske ribe na mizo in dobro napravljeni majonez, govorili so o ribah iz sladke in ribah iz slane vode, nekateri so hvalili prve, drugi druge, vendar radi so je jedli vsi.

Ko so potem dobili pečene in cvrte piške ter nove mere vina, tedaj so opustili pogovor o jedeh ter govorili o dnevni novostih, o prerokovanjih za bodoče leto, potem pa o domačem prepiru, o prepiru med listi in osebnih napadih, a pogovor vendar še ni bil niti splošen, niti jako živahen.

Oživeli so, ko je točajka prinesla okusno pripravljenega zajca, katerega je vstrelil v nedeljo profesor Koman ter ga daroval družbi; jeli so govoriti o lovu in pripovedovati si razne lovske dogodke.

Jedli so počasneje, govorili in pili pa živahneje in hitreje.

Nazadnje jim je prinesla gospodinja še raznih slaščic ter nekaj steklenic starega prosekarja. Gorjanec je odmašil eno in natočil.

Šinilo mu je v glavo, da bi sedaj bilo treba napiti toda zatem si je takoj mislil, da to stori že kdo drugi in ko je vsak držal svojo kupico v roki, tedaj si je vsak mislil: Treba bi bilo napiti, pa to stori že kdo drugi.

Naposled so le trčili ter zakričali: na zdravje!

Izpraznili so male kupice (razen dam) ter natočili vdrugič, prižgali si smodke in naslonili se, kakor je bilo komu najugodnejše.

Tedaj je pa vstal Gorjanec ter v dolgem govoru polnem lepo donečih, izbranih besed napival nekemu — nihče ni mogel uganiti komu — kajti govoril je o zelenih tratah in pisanih livadah, žuborečih potočkih, opisoval nekoga izredno krasoto, (Pepina je že rdela in mislila, da meni njo) omenjal angeljske dobrote in milobe ter sreče, da je vse omizje deležno te divote, milobe in dobrote; konečno je vendar dejal, da je to narod slovenski, slovenska domovina in slovenski jezik.

Bravo, bravo! — oglašilo se je vse omizje, vstali so, kupice so zažvenčale, pili so, potem pa zopet sedli. Vnel se je glasen, živahen pogovor o zaspanosti istega mesteca, iz katerega bode moralo kmalo izginiti vse, kar je slovenskega ter dati mesta nemškutarjem in nemščini, ki se širi, da je prava žalost in pravi škandal.

Pevsko društvo da ima le še pravila a niti udov, niti petja, niti koncertov in bralno društvo hira, hira, da je — veselje — pardon! — žalost!

Treba se je lotiti dela in oba mlada profesorja, poštni oficijal, kaplan in pristav so tekmovali v tem, kdo bode bolj pomagal, da se zopet oživi bralno društvo. Takoj družega dne, da storé že v ta namen potrebne korake.

Na to so zopet trčili in zopet pili.

Potem je vstal nadučitelj Bolé ter pričel govoriti také le:

„Ptica brez perut je mrtva stvar, kaj meni svet brez petja mar?“

Govoril je o globokem in mogočnem vplivu, kojega ima petje na vsa blaga in še nepokvarjena bitja, saj pravi tudi Nemeec:

„Wo man singt, da lass' dich nieder,

Böse Menschen haben keine Lieder.“

In Slovenci — je dejal nadučitelj — niso hudobni ljudje zato ljubijo petje in treba je, da on, nadučitelj, vžge ljubezen do te svete umetnosti; v ta namen prične še v bodočem tednu pevske vaje. Ustvariti hoče moški, mešani in ženski zbor. Oh, to bo krasno, ko bude donela slovenska pesem čez hrib in plan!

Burno odobravanje je vzprejelo nadučiteljev govor in znoa se je razpletla o tem živahna debata.

Pepina je že jela zevati, Mina je pa rdela čedalje bolj in mraz je spreletaval njeno telo ob takih govorih in pogovorih.

Nagloma vstane ter pove v par besedah s tresočim glasom, da prične že jutri po maši, ko se zbere na glavnem trgu vse znano ženstvo, agitovati, da se ustanovi v mesteci ženska podružnica sv. Cirila in Metoda.

Odobravanju ni bilo ne konca ne kraja in ko so po dolgi debati pogledali na uro, kazala je par minut čez polnoči.

Z voščili, stiskanjem rok in s poljubi so pričeli novo leto, kaplan je odšel, oni so pa zopet sedli in razpravljali o koristih narodovih.

* * *

Druzega dne so se našli po maši vsi na glavnem trgu.

— Uh, kako me boli glava — in mene tudi, preveč smo ga pili — tožila sta profesorja pristavu. Ta je pa dejal:

— Kaj, vraga, smo delali do pol tretje? Ničesa se ne spominjam, skore da ne vem, kako sem prišel domu.

— Govorili smo, ali res ne veš, o narodnih zadevah, o bralnem in pevskem društvu, — je rekel nadučitelj.

— Ah, da, bravo, sedaj se spominjam, ali bo kaj?

— Seasoma, mislim, da pojde, — je rekel nadučitelj, sedaj je neugoden čas za pevske vaje, tija v postu morda pričnemo kedaj.

— Mešati v zadeve bralnega društva se ne smeva midva, je rekel profesor Koman, saj nas še tako po strani in grdo gledajo.

Mina, je še v januarji sklicala prvi občni zbor in ustanovila prav delavno žensko podružnico sv. Cirila in Metoda.

Novi šopki.

Ela.

1.

Ne vem, kaj z mano se godi,
 Kar v črne sem ti zrl oči.
 Zašel sem v noč očesec tvojih,
 Iz nje ne vem ne kam, ne kod:
 Prižgi ljubavi zvezde zlate,
 Da razjasné mi temno pot!

2.

Na trato idiva zeleno,
 Rokó mi, ljubica, podaj:
 Sanjava noč tesno prižela
 Kot ljubčeka svet je v naročaj.

Po trati g em kot kralj s kraljico,
 Oklepa roka se roké,
 Udano hribi velikanu
 Nad nama baldahin drže.

Glej sinji baldahin nad nama,
 Iz njega biseri sijo,
 Udira trava se kot mehka
 Preproga nama pod nogo.

Po trati tajno, radovedno
 Cvetlice glave dvigajo,
 Dišave in kadila nama
 Ponižno v čast zažigajo.

Kot kralja in kraljico. ljuba,
 Pozdravlja naju trata, log,
 Ponosno kot telesna straža
 Drevesa, glej, stoje okrog.

Zeleni, čuj, šušte jeziki,
 Tišobno drevje šepeta:
 „S kraljico lepo kralj prihaja,
 Kako sta blažena oba!“

Ititi kot reven sluga urno
 Potoček do najdaljih dalj,
 Na glas oznanja svetu vsému,
 Da srečen je s kraljico kralj.

Osreči pravijo evetlice,
 Potoček in še pet dreves, --
 V naročje me okleni, draga,
 O daj, bodiva srečna res!

Znameniti ruski skladatelji.

Piše Severin.

Upam, da ustrezem „Slovenki“ z vrsto črtic, katere sicer ne podajajo niti minucioznejših životopisov, niti strokovnjaških razprav, katere pa kljub temu — in to jim je namen — morda vendar le pomnože med Slovenci ljubezen do umetnosti in zanimanje zlasti do slovanskih umetnikov. Podajajo naj, dasi raz povsem subjektivnega stališča načrtane, vendar po možnosti objektivne slike. V ta namen uporabim, kjer se mi zdi potrebno, sodbe priznanih veščakov. Namenjene čim širšemu občinstvu, posvečene slovenskemu ženstvu, bodejo naj v obliki kar najumljivejše in najpriprostejše ter najdejo prijazen sprejem!

I.

Peter Iljič Čajkovski.

Dne 19. novembra, na god naše cesarice, se je v dvorni dunajski operi predstavljala prvik oper „Evgenij Onjegin“. Velezanimiva glasba, izborna izvršitev in skrbna uprizoritev tega dela so pouzročile velik uspeh. Glasno-živahno odobravanje je pričalo o zmagi slovanske umetnosti.

Čajkovski se je porodil leta 1840. v Votkinsku, mestu ob Uralu v guberniji Vietka. Njegov oče je bil rudarski nadzornik in postal pozneje ravnatelj tehnologiškega ustava u Petrogradu, kjer se je Čajkovski izsolal in po dovršenih pravoslovnih naukih ustopil v državno službo. A mogočna ljubezen do glasbe je pouzročila, da je opustil službo in ustopil v Peterburški konservatoriji, katerega je tam ustanovil Ant. Rubinstein. Po absolviranih glasbenih naukih je takoj postal profesor na moskovskem konservatoriju, a 1879. se je odrekel tej službi, da se povsem posveti skladateljstvu. Umril je leta 1893. v Petrogradu za kolero.

Čajkovski je na glasu kot jeden najizbornejših modernih glasbenikov ruskih. Tudi na zapadu so njegove skladbe v koncertih dobro znane in priljubljene točke. Zlagal je kvartete za lok in skladbe za klavir, overture („Romeo in Julija“), simfonije in simfonične skladbe („Vihar“ in „Francesca da Rimini“) ter celo vrsto oper, ki so na Ruskem krasno uspevale: „Vojvoda“ — „Opričnik“ — „Kovač Vakula“ — „Evgenij Onjegin“ — „Devica Orleanska“ — „Mazeppa“ — „Snegulčica“ — „Pikova dama“ — „Jolanta“. — Nekatero od teh so dosegle, na Českem, pa tudi na nekaterih nemških odrih lepe uspehe.

Nam najbolj znana je pač opera „Evgenij Onjegin“. V Pragi se je jako priljubila, v Zagrebu se je uprizorila kratko pred dunajsko premijero, in dunajski uspeh morda prouzroči, da preide morda še na mnoge druge avstrijske in nemške odre (Hamburg je bilo prvo nemško mesto, ki jo je uprizorilo). Morda se i Slovencem poda prilika, da jo izpoznajo na svojem pozorišči. O nji torej mi bodi dovoljenih nekoliko besedij.

Čajkovski je opero zložil na libreto, kateri si je po slovečem Puškinovem romanu v verzih, s pomočjo svojega brata sam sestavil. Ta v Rusiji toliko znana in priljubljena snov je brezdvomno tudi uplivala na priljubljenost opere, dasi njen tekst pogreša prave dramatične živahnosti in skladnosti. — Vender pa nam podaje zanimive scene, ki so nudile glasbeniku obilo prilike v razvitev njegovih zmožnosti, a tudi slušalca in gledalca zadovoljujejo. — Obsega operi ne bom pripovedoval, ker je bil na kratko že omenjen v „Slovenki“. O glasbi pa naj navedem sodbo Jos. B. Foersterja v strokovnem listu: „Oest. Musik u. Theater Zeitung“: „Onjegin je ono delo Čajkovskega, kjer kaže ona bogata nadarjenost najlepše sadove. Melodika povsod očarjuje svojo nežnostjo in milobo, zanima strokovnjaka

muogokrat v svoji posebni skladnosti, v prosti, vznešeni potezi, v neusiljivi, nacionalni barvi. — Ritmika, harmonika, polifonija, sijajni orkestralni kolorit, določna in jasna muzikalna karakteristika pasameznih oseb zagotvljajo Evgénu Onjeginu povsod največji uspeh“.

Pri dunajski premijeri sem se seznanil s tem delom Čajkovskega, a vsaj deloma, mogel uvideti tudi njegov učinek na občinstvo. Predstava je bila v vsakem oziru tako popolna in v rokah tako izbornih pevskih močij, da je bil užitek v istini izreden. Nasproti poprejšnji malomarnosti je novi vodja Mahler uvedel res vsega priznanja vredno preciznost v proizvodbi opernih predstav. In tako so si stekli predstavljalci, zlasti Tatjana (gdé. Renard) obilo pohvale. Tudi scenerija je bila zelo krásna, narodne ruske noše zelo bogate. — Sveta tihota je vladala v pričetku in raz obrazov se je čitalo pričakovanje, kaj pač donese delo doslej še neznanega ruskega mojstra. Ali uspe, ali prodre? Kmaló se je občinstvo ogrelo; velika scena Tatjane, ko piše Onjeginu ljubavno pismo, bila je kulminacija navdušenja — s tem je bila zmaga odločena, in v vsem nadaljnjem razvoju opere je ostala navdušenost velika ter se popela proti zvršetku, po izbornó peti ariji kneza Gremina (g. Heš) zopet do vrhunca, — dasi baš ta arija le preveč spominja na staroitalijanske mojstre ter je nekako v nasprotju z delom, ki kaže Wagnerjev upliv na skladatelja. Čajkovski pa si je, dasi zvest čestilec in pristaš Wagnerjev, ohranil povsod svojo originalnost, on se ni nikjer lotil poskušanja, da slepo posnema tega mojstra, in zato je podal res izbornó lastno delo, ne pa malovredn posnetek, kakor mnogi nemški novinci. In zato tudi doseza vspeh, v tem ko oni propadajo.

Vsekako je bilo zanimivo in primerno, da se je pri nas kljub mnogim ugovorom pričela intenzivno gojiti tudi slovanska umetnost; in ona se je izkazala ne le povsem sovrstno in jednako vredno z nemško, talijansko in francozko, — ona te v nekaterih ozirih celo prekaša. Kakor v drugih ozirih, uresničilo se je tudi v glasbenem, prorokovanje, da se poraja nov vek, v e k s l o v a n s k i.

Nesreče lastne ne žalujem. . . .

Ker tužno moja lira poje,
Ljudje si tajno govore,
Nesrečna da ljubezen moje
Ranila mlado je srcé.

Nesreče lastne ne žalajem . . .
Kaj drugim bol je moja mar?
Rojake svoje le milujem,
Ker jim je zloga . . . tuja stvar . . . .

Starka.

(Spisala Milka.)

Pravili smo jej navadno le „starka“. Pod drugim imenom bi je nihče ne poznal.

Bila je vedno ista jednaka, vedno dobre volje, vedno smehljajoča se. Kolikokrat sva se sešli, imela je pripravljene svoje šaljive opazke in izvrstne dovtipe. Jaz menim, da jo je vsakdo rad imel, ker ona vsaj ni sovražila nikogar. Posebno otroci so se kaj radi zbirali krog nje, kakor ribice krog vode. Na njenem dvorišči vriskali in ščebetali so prav tako vrbci o poletnih večerih na kakem drevesu. Od enoletnega Naceta do dvanajstletne Minke, vse je gostovalo na starkinem dvorišči. Ona sama je bila najbolj glasna in najveselejša v vsej družbi. Kako je bila videti velikanska, kedar se je zravnila in vstala iz svojega naslonjača! Večkrat mi je pravila smehljaje se „z mojimi 75 leti sem cel otrok“. Ali vidite kaka sloga vlada med nami, še jezijo me ne ti mali, in jaz se jim nikdar ne zamerim, dasi dam tu in tam kako rahlo klofuto. „Da, da starost in mladost se razumeta najbolje“.

Zahajala ni rada nikamor, a bila je zadovoljna, da so jo drugi obiskovali. Z vsakim je znala ubrati primerno struno; vsakemu je bila draga, vsakemu ljuba.

Zato se mi je zdelo čudno, zelo čudno, ko so je nekoč Vrhnikovi z griča prosili, naj bi jim vsaj za kratek čas prepustila svojo drugo sobo, in da jim je starka neobičajno sitno, skoro surovo odrekla to ljubav. Obetali in ponujali so ji dobre najemnine ali starka se ni dala pregovoriti.

Gospodarjev stari stric je pisal, da bi se k njim rad naselil, ker bolega nekoliko in upa, da se mu v zdravem zraku zopet povrne zdravje.

In Vrhnikovi so bili v ne mali zadregi. Kje najti primernega stanovanja v tako kratkem času?

Svojo domačijo mora Vrhnik poprej osnažiti in urediti, a še le potem bo sposobna za sprejem gospoda strica. Jedinna starkina soba bila bi primerna zanj, a starka je neče odstopiti. Vso minolo zimo je brezplačno prebival v njej vaški čuvaj, ker se mu je lastna kočica vsled starosti podrla. Čuvaja je obdržala in še zadovoljna je bila, da ima soseda blizo; celó hrane mu je dajala, a Vrhnikovega strica pa neče . . .

In z Vrhnikovimi, kakor z vsemi ljudmi vse okolice, živela je v najboljšem prijateljstvu. Vgibali so sosedje, s čim bi bili starko razžalili, prosili jo, a ona se le ni udala. Sključila se je še bolj in dejala jim rezko: „Sobe svoje ne dam nikomur, in naj bi prišel tudi Vrhnikov stric sam prosit.“ Ostalo je tako. Za silo so na griču uredili in pripravili stanovanje bolnemu stricu, ki se je v kratkem naselil pri njih.

„Kako so ljudje čudni“, mi je dejala, ko sem jo po zadnjih dogod-

kih obiskala, „kako so čudni, hočejo me prisiliti naj jim ono-le sobo pre-pustim“.

„Saj je ne rabite“, sežem ji v besedo, „lahko bi jo za kratek čas pogrešali, ker itak ne bivate v nji; in ako vam je prazna, mislim, da vam je še ljubše, ako kdo stanuje v njej“.

„Hi, hi, hi“ mi pretrga razgovor in hripav smeh pomešan s kašljem mi ustavi besedo.

„Hi, hi“... „ali ste hoteli reči, da bi mi bilo ljubše, ako bi tega — tega — bolnika imela v svoji bližini.“

„Pač ljubeznjiv sosed, jetičen je, kakor mi je Vrhnikovka pravila, in kašljal bi vse dneve, vse noči“... „Ne, ne, na stara leta, ne, ne!“ — hitro in živo je izgovarjala in poudarjala zadnjo besedo.

„Ne, ne“... zamrmrala je nekaj, česar pa nisem umela. In prvo-krat, odkar se poznavam, bila je molčeča, neprijazna. Ko sem uvidela, da postajam tudi jaz bolj črna, sem se poslovila. Ona se je mojega od-hoda videzno razveselila. — Precej časa nisem šla k njej. Ker mi je bila že misel neprijetna, da bi jej morda ne bil moj poset po godu.

Sprehajala sem se tem češče in rajše čez grič v gozd; nekaj radi prijetnega sprehoda, a nekaj zato, da bi kje videla Vrhnikovega strica, ono strašilo, katerega se je starka takò zelò bala. — Pot je bil ugoden, vreme še godnejše. Nek dan, ko sem slučajno šla tam mimo, je stopical iz hiše Vrhnikov stric. Kaj bi ga opisovala? Bolnika, in celo jetičnega bolnika je videl že vsakdo. Suho, dolgo truplo, sneženobela brada, jednaki lasje, — vdrti oči, bled, rumen obraz.

Torej tega človeka ni hotela starka. Po mojem mnenji ne bi jej delal nadlege. A starka ni hotela tega bolnika, dasiravno je navadno in rada vsakemu bolniku v vasi pošiljala lekov in čajev, ubožnejšim celò denarja.

Po dolgem času sem šla vendarle k njej. Našla sem jo, kakor na-vadno v sredi otrok, ukazujočo na levo in desno otrokom, ki so napravljali male plotove cvetličnim gredicam, da jih pri skakanji ne bi pohodili.

Ko me zagleda, mi veselo namigne z roko in mi veli sesti knjej.

„In vendar ste zopet prišli“. — „Mislila sem, da me ne obiščete več“.

„Jelite zadnjič sem bila sitna; pa potrpite“ — hitela je, „potrpite z menoj“. — „75 let sem stara, ni čuda, ako včasih povem tudi kako sitno“. „Kaj ne, da pridete večkrat k meni“. „Pridite, pridite, zdaj sem bolj sama“... —

„Sami!“ začudim se in vzkliknem ob jednom, „sami, glejte kolika družba, kako veseli in koliko jih je okolo vas in tožite, da ste sami“. —

Tako otožen pogled je uprla v me, da sem v tem zagledala neko tajno, skrivno bol, ko je počasi in otožno dejala „pri vseh teh sem le

sama, — sama z dušo in srcem“. — „Oh starost, starost“ vzdahnila je bolj tiho „pa sé smrtjo vse preide“. —

Čudna in nenavadna je zopet postajala ta, ona vesela in vedno smehjajoča se starka. —

„Ali Vam ni dobro?“ ; jo uprašam „ste li bolni?“ Namesto odgovora mi migne naj ji sledim. V sobi pri onej malej mizici, pri katerej je tolikokrat veselo kramljala, tam sva danes sedli ter molče gledali druga drugo. Jaz njo sočutno, ona mene otožno . . .

„Ne, ne, na stara leta ne“ — izpregovori konečno, kakor bi hotela nadaljevati tam, kjer sva prenehali pred več tedni. „Ne, ne, tega nečem.“ Konečno se le ohrabrim in jo vprašam :

„Česa pa nočete?“

Jasno in živo me pogleda, zdaj je bila zopet ona ljubeznjiva starka. „Kaj jaz hočem, in kaj nočem, — dve vprašanji.“

„Na stara leta nočem živeti pod jedno streho z istim človekom, s katerim sem v mladih dneh hotela, želela prebivati.“ — „Na stare dni, ne, ne.“ Povdarjala je in z glavo odkimovala, hoté s tem še bolj okrepiti izraz zadnjih besed.

„V mladih dneh, dokler sem bila še mlada, o tedaj pač, o da, da“, govorila je s prenehljaji in bolj samej sebi.

„Takrat v mladosti, oj, ali kedaj je že bilo to, pred 50 leti in še več“, začela je pripovedovati z močnejšim glasom.

„Živela sem pri stricu, ki je imel v sosednem trgu lekarno. Moj oče je bil brat stričeve žene, moje tete. Spominjam se še dobro onega dne, ko me je oče prvokrat pripeljal k teti in me ostavil pri njej. Kakó se je jokal in me poljuboval, ko se je poslavljal ! Pozneje ga nisem nikdar več videla. Tudi matere svoje nisem poznala. Umrla je, predno sem še jaz shodila. Oče, siromak, ni mogel vztrajati z menoj in delom, zato me je princsel k sestri, teti moji. Pri njej sem živela ugodno in dobro. Ljubila sta me oba kakor hčerko svojo, saj svojih otrok itak nista imela. Stricu sem bila pridna pomagalka pri nabiranji in kuhanji zelišč. Večkrat me je pohvalil in rekel mi, da ako bi mene ne imel, moral bi kmalu lekarno zapreti. Lahko si torej mislite, kako neljubo mu je bilo, ko so začeli oglašati se ženini. — No, dvakrat sem bila nevesta, a do oltarja me ni dovedel nihče. Ljubila, odkritosrčno ljubila sem le jednega moža. Bil je lep in meni najljubši. A mlad še, ker se je učil tehnike. Seveda mi je zatrjeval in obljuboval, da se vzameva, ter še celó teto in strica pregovoril, da sta mu obljubila ter sprejela ga kot mojega zaročenca. Dopršil je šole in nastanil se v mestu D. Večkrat je prihajal k nam ob svobodnih dneh. Vsakokrat se mi je zdel ljubši in dražji ; tudi darov mi je donášal. Toda o poroki ni nikdar ničesar omenil. Nekdaj pa, ko ga teta po ovinkih povpraša, kedaj misli in želi, da bi se poročila, prebledel

je in ni ji dal ni pravega ni določenega odgovora. Poslovil se je v kratkem in odšel. Ni ga bilo več k nam. Pričakovala sem njegovega pisma. Tolažila sem se od danes do jutri in konečno vendar dobila njegov list.

Čudno, smešno! Tako hlastno in hitro sem ga prečitala, da nisem razumela ničesar. Le ta zavest me je naudala, ta misel krožila v možjanih „on mi je pisal!“ Vsa srečna hitim k teti, in še le, ko me ona upraša: „I kaj ti je pisal“, streznem se ter plaho in sramežljivo odgovorim „oh ne vem“.

„No, pa meni daj pismo, da ga jaz prečitam“. Oh kako dolgo, strašno dolgo je teta prebirala. Zdelo se mi je, da vsako besedo žveče. Stresla je včasih z glavo, naposled je odšla iz sobe. Čudno, smešno, nobena strašna slutnja se me ni polotila. Nasprotno vsa oživljena, presrečna sem bila. Že sama misel, da mi moj ženin zopet piše, me je prerodila. Saj verovala in upala sem v njega bolj nego v ves svet. Kako bi se mogla polastiti me katerakoli hudobna misel, ko je le sveto in krasno se mi zdelo vse življenje, a najdražji on sam“. — —

Umolknila je starka za nekaj časa, videlo se ji je, da je zelo, zelo razburjena. Potem je polagoma nadaljevala:

„Kaj bi vam pravila o tistem pismu, jaz ga nisem več čitala. Stric in teta sta ga prebrala ter z dvemi, tremi besedami izustila, povedala mi vse. Prosil me je odpuščenja. Zatrjeval mi in rotil se, da me ljubi, pri ljubezni naj mu odpuščam — a moral je to storiti — poročil se je. To je, da me umete, poročil se je še prej, nego je dovršil svoje študije. Manjkalo mu je podpore od doma in ker se mu je ravno nudila bogata prilika, stegnil je roko in rešen je bil vsaj bede in nadloge. — Čemu bi še opisovala vam tedanjo svojo duševno muko?“

Dovolj je bila tiha in nema moja bol. — Umel me ni nihče. Radovala in smejala sem se še nadalje, a srce je ostalo brez čuta, mrzlo, hladno, ne krvaveče, ne koprneče. Nabirala in kuhala sem zdravilnih čajev in lekov za stričevo lekarno, zvesto mu pomagala in s tem porinjala se v vsakdanjosti naprej. Še takrat, ko smo teto, ki mi je bila najzvestejša prijateljica, še celo takrat, ko smo jo polagali v grob, se mi ni ganilo srce. Se suhim očesom sem zrla za njo in voščila jej sladak pokoj, katerega sem želela sebi najbolj. Gospodinjala sem nadalje stricu sama. Morda je ravno to privabilo tržkega trgovca, da me je poprosil za ženo. Stric mi je nasvetoval, naj se udam, ker on bi težko, zelo težko umrl, ako bi me moral pustiti tako osamelo. Udala sem se tako lahko, tako hladno, in bila sem zopet nevesta“. — — —

„Naj končam, naj končam“, ohrabruje starka samo sebe „naj končam svoje zaročne dneve“.

„Nisem prišla do altarja, ker vedite strije moj se je hotel prepričati v kakšne roke bode nekdej izročil svoje premoženje in mene. Poiz-

vedoval je torej kako „stoji“ bodoči moj mož. Kar je poizvedel, ni bilo zanj. In brez moje volje in brez mojega znanja odpovedal mu je mojo roko. Čez mesec in dan bil je sodnim potëm razprodan trgovčev imetek. In zopet sem obsedela — večna nevesta — kakor so mi dejali nekateri. Po stričevi smrti razprodala sem vse, kar ni bilo zame in naselila se tukaj. Navadila in privadila sem se ljudem, oni meni. Pobratila sem se z vsemi vaškini otroci in tako živela mirno od dneva do dneva, do 75 let. A zdaj, na stara leta vrnil se je on. O ti starost, starost, ti neumuo srce, zopet čutiš tugo in bol, zopet srkaš življenja iz zastarelih prošlih dogodkov. Zopet biješ nemirno čuteče ob spominih nekdanje ljubavi“.

Dve solzi sta porösili ji obraz, zazdelo se mi je, da gledam nekdanjo brhko mladenko, a ne staro, osivelo dekle.

„Ta, ta Vrhnikov strije, ta naj bi toraj bival pod mojo streho, ne, ne“. —

Prijela me je za roko in mi jo krepko stisnila. Od tega časa sem hodila skoro vsaki dan k starki, ali pa na sprehod čez grič, da bi zopet videla nekdanjega starkinega ženina. Nekaterokrat sem ga še videla sedeti pred hišo, a pozneje so govorili ljudje, da leži in da bode tudi „obležal“. Niso se motili. Nekega krasnega večera se je razširila novica, da je Vrhnikov strije umrl. — Drugi dan grem k starki. Vse živo je bilo na dvorišči. Pol smeha, pol joka. Nekaj dekletec je čepelo pri gredicah in trgalo cvetlice, a nekaj poređnih dečkov se je pa premetovalb. Vsakemu padcu sledil je smeh in krohot pa dekličin jok in vik. Komaj me zagledajo, pritečejo mi nasproti glasno vriščaje, „starke ni tukaj, bolna je, je notri“. Vstopim v sobo. V naslonjaču je sedela zdaj v istini — starka. Oci medle, pogled nejasen, lice nabrano v mnogotere gube. Zasmilila se mi je. Pozdravim jo, a ona mólce pokaže sedež. Stopim bliže in vprašam jo, kaj ji je, kako ji je. — „Nič slabega, draga moja, le tako sama sem, dolg čas me muči“. — Tako tiho in trpeče je iztisnila te besede ter zopet umolknila. Nisem znala kaj početi. Govoriti ji o čem, o kom, da bi jo razvedrila, ni mi bilo možno v takem položaji. Počasi vzdigne glavo in se nekoliko vzpne ter reče s prejšnjim glasom, saj že veste, da je umrl“. — „Vem“ ji odgovorim.

Oh, kako sem sedaj sama na svetu, zakaj živim? je bolno vzdahnila starka.

„Pustite taka otožna pretresovanja“, velim jej, „idiva rajše na vrt, čujte kako vas kličejo“. In res „starka, starka“, kričali so v jednomer otroci. — „Starka ptiček vam je ušel, starka ali Vam ga ulovimo?“ slišalo se je v sobo.

Ali starka ni jih slišala. Zamislila se je zopet. „Seinkovec je ušel iz kletke“, ji rečem glasneje, da bi me slišala. — „Ušel, ušel — in tudi ti!“ se obrne očitajoča proti oknu, kjer je stala sedaj prazna tičnica.

„Prav imaš tiček, le idi, leti v svet, kaj hočeš pri meni, stara sem“, nadaljevala je svoj samogovor.

„Starka, idiva na plano, glejte, kako lep božji dan je zunaj“, prigovarjam ji, „tukaj je tako temno in zato se še tem rajše udajate otožnim mislim, pojdiva ven!“

„Kaj bi tam zunaj, jaz starka, reče mi z jokajočim glasom, tukaj je moj dom, tukaj ostanem. Otrokom sem naročila naj potržejo vse cvetlice in jih nesejo k Vrhnikovim za venec, a jaz pojdem jutri na grob“. —

Drugi dan sva šli sami na pokopališče, ker starka ni hotela za pogrebom. Domov gredé sem slišala tu pa tam opazke: „ali ste videli, starka se je jokala. Kar pomnijo, je niso videli objokane. Morda ji je žal in se kesa, da mu ni dala stanovanja, ker prav pri Vrhnikovih je zi do vje silno vlažno in to ga je tako hitro spravilo“. . . . Ugibali so modri vašcanje a ne dolgo, kajti pri vsakdonjih malenkostnih dogodkih so pozabili kmalu Vrhnikovega strica in njegovega pogreba.

Tudi starka ni govorila več o njem; starala se je videzno od dneva do dneva. Postajala je bolj in bolj otožna, bolj in bolj tiha, dokler ni utihnila za vselej. —

Po dolgem, dolgem meglenem in deževnem času nastal je zopet krasen dan. Tako prijetno jesensko vreme je bilo, ko so jo nesli k večnemu počitku. Solnce je ogrevalo, kakor spomladí in zlatilo čino krsto v kateri so nesli starko. Povsodi je bilo prijetno. Še celo pogreb ni bil jednak drugim pogrebom. Tako veselo so kramljali otroci med seboj in menili se o starki. Hvalili so jo, kakor bi baš njim na ljubo umrla v teh lepih pozno jesenskih dnevih, da smejo i oni udeležiti se njenega pogreba, ter zopet se na planem radovati.

Položili so jo poleg Vrhnikovega strica. Ne vedé in nehoté bivata složno in mirno drug poleg drugega. — Česar ni združilo življenje — združila je smrt.

P e s e m .

Tajaj, tajaj, stajaj se
Cvetje ti ledeno,
Da bo čisto okence
Okence megleno.

Zgodaj v jutru ljubček moj
Sem pod okno pride
In če ne ugleda me
On takoj oddide.

Ah, in jaz bi rada mu
Nekaj naročila,
Predno bi od njega se
Danes poslovila.

Torej stajaj, stajaj se,
Cvetje ti ledeno,
Da bo čisto okence
Okence megleno.

Dolski.

Ženska vzgoja v Rusiji.

V „Sarajevski Nadi“ spisal K. Z—č, prevela Márica.

V zadnjem času je postalo vprašanje ženske vzgoje prevažno v vseh kulturnih narodih. Vsi narodi in države tekmujejo v tem, kako bi za žensko mladino našli čim boljših pripomočkov, da bi žene čim dalje bolj ustrezale svojej mnogostranski zadači v človeški družbi. Da dosežejo ta namen, vporabljajo razni narodje razna sredstva.

Nekod delajo na temelju ženske emancipacije, drugod na osnovi praktične odgoje, da se ženi ponuja samostojni položaj, podavši jej tako odgojo, da si more sama zaslužiti svoj kruh. Drugod zopet se trudijo za to, da odgoje v ženi plemenito srce in da deluje potem kot naobraženi član človeške družbe. Vse te težnje dajo se kratko povedati tako: *razviti kolikor možno dušerne sposobnosti žene, postaviti jo na isto stopinjo naobrazbe z možem, učiniti jo koristnim članom društva v vsakem pogledu.*

Od naobrazbe ženskih je odvisna odgoja otrok, delovanje in bodočnost množice ter napredek naroda.

Od vseh držav, koje so žensko vprašanje vzele v svoje roke, sta *Rusija in Angležka* na prvem mestu. Obe državi sta to vprašanje že nekako rešili, osnovavši mnogo zavodov, srednjih in visokih šol za odgojo ženske mladine. Uspehi so bili v obeh državah veliki ter ju sedaj hoté posnemati i drugi narodi — z boljšo ali slabšo srečo.

Brez dvombe je to vprašanje tudi na Hrvaškem postalo akutno in je že nekoliko rešeno povoljno.

Tudi tu je že nekaj šol za resno odgojo in prosveto devojk. Osobito važna bila bi taka odgoja za naše mohamedanske brate v Bosni in Hercegovini, v katerih delujejo že nekatere zdravnice. V Rusiji delajo zdravnice jako blagodejno med mohamedanskim ljudstvom v vzhodnih gubernijah, v Kavkazu ter v azijatskih krajih v Sibiriji.

Evo nekaj o ženski vzgoji v Rusiji.

Položaj ženskih ni bil niti v starej Rusiji tako nesamostojen, kakor se to navadno misli.

Že za časa Petra Velikega se je začela za rusko ženo nova doba, doba emancipacije; ženski upliv raste od onega časa uprav s čudovito brzino, tako da je celo upravna državna oblast bila v ženskih rokah začeni s carico Katarino I in zvršivši se slavnim carstvom Katarine II. Za vladanja te slavne in umne žene je stala na čelu tako zvane ruske akademije znanosti v zgodovini dobroznana veleumna kneginja *Jekaterina Romanovna Daškova*, koja si je v inozemstvu prisvojila višjo izobrazbo ter je se svojim zelo vplivnim položajem ter se svojim bogastvom postavila temelj ženski naobrazbi na Ruskem.

Pozneje je žensko naobrazbo podpirala carica *Marija Feodorovna*

soproga carja Pavla. Pod njenim nadzorstvom, z njeno podporo ter prizadevanjem so se ženske šole v Rusiji že v oni dobi tako lepo razvile, da je bilo potrebno oživotvoriti posebno upravo („Вѣданство учрежденій научныхъ институтовъ императрицы Маріи“) zavoda carice Marije, kojoj so bile poverjene šole za ženski spol in ta uprava obstoja še danes kot znamenit prosvetni organ, koji upravlja en del ženskih šol.

Prav naravno je, da se je ženska naobrazba od onega časa v Rusiji še bolj razvila ter napredovala temeljiteje in brže.

Da se stvar lažje razumi, je treba opomniti, da obstoja v Rusiji izredna posebnost, da niso vse šole podvržene le eni upravi t. j. ministertvu prosvete, kakor je to navadno v drugih državah. V Rusiji je sedaj dvanajst posebnih oddelnih organov, koji upravljajo povsem samostojno nekaj učnih zavodov. Uprava za ženske šole je ona najstareja, katero smo prej omenili, to je uprava carice Marije. Tej upravi so v prvi vrsti podvrženi srednji učni zavodi za ženske, ali tako zvani ženski gimnaziji.

Prvi poskus pravega ženskega gimnazija je zdelal N. A. Višnjevgradskij, a službeno dovoljenje za javnost te šole se je izdalo že leta 1862.

Oni gimnaziji imajo po 7 razredov, a v njih se predava: *verstvo, ruski jezik in rusko slovstvo, francosko, nemško, zgodovina, zemljepis, matematika, prirodopis in fizika, pedagogika ali vzgoje-lorje ročna dela in telovadba, lepomis risanje in petje.*

Zvršivši ta gimnaziji, dobivajo devojke poročila „domaćih učiteljic“, da morejo služiti kot domače odgojiteljice, ker v Rusiji odgaja veliki del premožnih ljudi svoje otroke doma.

Absolventke onih gimnazijev morejo vstopiti brez vzprejemnega izpita v pedagoško šolo.

Ta šola traja tri leta, a glavni smoter ji je *odgajati devojke za učiteljice srednjih šol — ženskih gimnazijev.* V teh tečajih se uče dekleta raznih učnih metod, a tretje leto je povsem posvečeno le praktičnim vajam.

Prva skupina je: ruski jezik in slovstvo, druga skupina je za tuje jezike: za francosko in nemško, a tretja: za matematične znanosti. Veronauk, ruski ter staro-slovanski jezik je zapovedan predmet za vse tri skupine.

Slušateljice, katere zvrše te „tečaje“, sposobljajo se za učiteljice s pravom poučevanja v imenovanih predmetih v 4 nižjih razredih ženskih gimnazijev, a tuje jezike morejo poučevati v vseh razredih ženskega gimnazija.

Razven teh gimnazijev so podrejeni isti upravi zavoda carice Marije tako imenovani „instituti“, neka vrsta odgojevališč, kjer dobivajo deklice pod neprestanim nadzorstvom srednješolsko izobrazbo, vsled katere se gojenke morejo posvetiti ne le samostojnemu rodbinskemu življenju, ampak

tudi učiteljskej službi. Vsi ti zavodi so pod samim nadzorstvom caričinim, a v njihovi upravi so najodličnejši ruski dostojanstveniki in najodličnejše ruske dame.

Druga vrsta ženskih gimnazijev v Rusiji so zavodi, koji so pod upravo ministerstva prosvete, a ti zavodi so se zasnovali po onih „carice Marije“.

Te državne šole so osnovane za učenke brez razlike stanu in vere. Tudi ti gimnaziji obstojajo iz 7 razredov a razven teh še iz enega pripravljalnega tečaja in osmega razreda, koji se zove „pedagoški“.

Prvi štirje razredi delajo tako zvani progimnazij ali nižji gimnazij. Te gimnazije upravlja „načelnica“, katero imenuje ministerstvo prosvete.

V osmem razredu bavijo se gojenke največ s praktičnimi vajami a predava se vendar še veronauk, ruska književnost in matematika. Ti ženski gimnaziji so razven klasičnih jezikov, ki se v ženskih gimnazijih ne predavajo, jako podobni moškim. Zgodovina starega veka se predava bolj kratko, tako tudi algebra in geometrija. Gojenke, koje zvrše tretji razred, morejo postati učiteljice ljudskih šol, a one, koje zvrše osmi razred, učiteljice in odgojiteljice za srednje šole ter morejo vstopiti v višje ženske šole, brez vzprejemnega izpita. Na prav takej osnovi je še kakih 300 privatnih gimnazijev, kateri so se pred dvajsetimi leti razvili iz penzionatov.

Jako zanimivi so statistični podatki teh šol. Ženskih gimnazijev podrejenih upravi zavoda „carice Marije“ je 29 ter pripravljalni tečaj v Petrogradu.

Največ je državnih gimnazijev. Po izkazu ministerstva prosvete od leta 1896. je bilo pod upravo tega ministerstva 396 ženskih gimnazijev in progimnazijev, na kojih je bilo 86.529 učenk ter 7027 učiteljskih moči! Največje število teh šol je v Petrograjskem ter Moskovskem okraji, a najmanj v vzhodnih gubernijah. Na Kavkazu je 10 ženskih gimnazijev, v Taškentu v Aziji 4, a v Sibiriji 14.

Na vse te gimnazije se pazi jako strogo. Na čelu vsakega razreda je razrednica, a učiteljske moči so ženske in moški.

Država trosi za te šole jako mnogo denarja, a ti zavodi so prav uzorni, do sedaj je bilo v teh šolah čez dva milijona učenk.

Na privatnih ženskih gimnazijih je okolo 4600 gojenk. Tudi v teh se nadzoruje jako strogo.

Ker se je v 60. letih ženska naobrazba po gimnazijih v Rusiji razvila tako silno, ni čudo, da je bilo treba misliti tudi na osnovanje ženskih višjih šol. Te višje ženske šole, osnovane pred 70. leti, niso imele nobenega rednega programa niti kakove učne osnove. Leta 1872. je otvoril v Moskvi profesor tamošnjega sveučilišča Gerriè svoje višje ženske tečaje, v kojih je bila osobita pozornost posvečena ruskej zgodovini in književnosti. Predavala se je tudi zgodovina poljske književnosti.

Mnoge absolventke se niso mogle zadovoljiti s takovimi tečaji ter so hodile izpopolnjevati se v tujino, največ v Švico in na Švedsko. Leta 1876. je izdala vlada naredbo, da se imajo v Rusiji ustanoviti višji ženski tečaji na vseučiliščih v Petrogradu, Kijevu in Kazanu. Še le leta 1879. so počeli merodajni krogi resno misliti, kako bi zadovoljili potrebi višje ženske naobrazbe v Rusiji. Pod carjevim predsedništvom so bili pozvani vsi glasoviti ruski pedagogi, ki so resno pretresovali vprašanje ženske višje odgoje. Uspeh je bil zagotovljen; vlada je morala osnovati posebne tečaje za višjo izobrazbo ženskih. Po gimnazijskih študijah izpopolnuje se ženska mladež v znanju na teh zavodih, iz kojih so izšle že mnoge slavne žene in pisateljice, kakor n. pr. slavna matematikarica, profesorica na štokholmski univerzi gospa Sonja Kovalevska.

Spominjamo še romanserko Krestovsko ter mnogo drugih pisateljic. Sedaj je na višjih ženskih šolah v Rusiji čez 4000 slušateljic. Na teh šolah uče vseučilišni profesorji in mnoge učene žene, koje so zvršile svoje nauke v inozemstvu na Angleškem in v Švici.

Še nekaj besedi o zdravniških šolah za žene. Otvorile so se te šole že leta 1872. Svrha teh šol je bila pripraviti žene za zdravniško šolo v vojni dobi ter so bile te šole osnovane na vojaški medicinski akademiji v Petrogradu in Moskvi in na vojaških velikih bolnišnicah a podrejene so bile vojnemu ministerstvu. Slušateljice in absolventke so pokazale svojo izredno koristno službo ob času ruske vojske s Turško in z vzhodom. Iz teh zavodov je izšlo preko 2000 žen — zdravnic, koje delujejo blagodejno po vsej tej prostranej državi a prav mnogo jih služi kakor upraviteljice bolnišnic in zavodov za deco. Bolnišnice, v katerih delujejo zdravnice, se odlikujejo z veliko čistobo in redom.

Njihovo delo je neprecenljivo v južno-vzhodnih gubernijah, v Aziji, Sibiriji ter med mohamedanskim ljudstvom.

Razven teh šol je v Rusiji še mnogo farmacevtskih, obrtno-industrialnih in umetniških šol, v kojih se odgajajo žene v praktičnih strokah, da so dostojni člani človeške družbe.

Na raznih umetniških zavodih, ob časnikarstvu in žurnalizmu je namješčenih mnogo jako sposobnih žen“.

(Opomba ured. Ne čudimo se toje, ako povzamemo iz knjig ruskih novel in romanov, da je v oni „barbarski“ Rusiji (malo onega barbarizma bi pač rada prenesla na naša tla) ne čudimo se, pravim, če je na Ruskem mnogo manj „punčik“, nego na prosvetljenem zapadu. Pogledjmo na vse imenitnejše ruske pisateljice, kako nam slikajo ženo vzvišeno, da čestokrat pogumnejšo, značajnejšo, delavnejšo pa gotovo vedno nego so ruski možki!

Album čeških žen.

Piše Ant. Zavadii.

Redko slovesnost je obhajala minoli mesec zlata „matička“ Praga. 18. listopada se je češki narod ob priložnosti 50. rojstnega dneva poklonil eni izmed najbolj nadarjenih svojih hčerâ, jasni zvezdi češkega slovstva — Eliški Krásnohorski.

Četrť stoletja izgovarja že Čeh s hvaležnostjo in občudovanjem njeno ime in da čisla njene trude in bisere njenega duha, s katerimi je slavljenka blažila in navduševala ves narod, to priča brez števila častitek in darov iz vseh krajev krasne češke kraljevine. Dâ, tudi navdušene Poljakinje niso ob tej priliki pozabile svoje junaške sestre.

Naj bodo posvečeni tudi v naši „Slovenki“ mali utrinki spoštovanja vrli slovanski ženi.

Za češko ženstvo ima Eliška neprecenljivih zaslug. Ona je prva vzdignila zastavo ter postala tako voditeljica v boju za družbeno pravico in omiko ženstva. Zraven pa je bila vedna trpinka, kakor da bi to že bila osoda velikih duhov. Že v spomladi njenega življenja zasačila je njeno nežno in rahlo naravo protinova bolezen. Zdelo se je že, da je zastonj milo žalovanje njenih domačih in skrb zdravnikov. In vendar čudno, kako srčno in pogumno se je ona ustavljala nesrečam in sovražnim silam! Najhujše bo'čine niso mogle podjarmiti njenega duha, ustaviti njenega delovanja. Njeno življenje kaže neprestano delo in sicer delo, ki je Čehom ponos in kateremu se moramo klanjati tudi mi. In če je bolezen oslabila njeno desnico, je njena levica sukala spretno peró, in ko je tudi ta bila utrujena, začela je znovič desnica.

Krásnohorska je kazala že v svoji mladosti nadarjenost za pisateljvanje, in znana češka pisateljica Karolina Světlá je bila njena literarna mati. Ta jo je odgojila z mlekom svojega navdušenja v blagor češkega naroda in češkega ženstva; ona jo je pripeljala na pisateljsko pot. Eliška sama pravi o njej: „Od tistega časa, ko sem se seznanila s Karolino, sem imela v njej svetovalko, prijateljico, literarno izgojiteljico, kakoršne ni imela nobena mlada pisateljica na svetu“.

Njene pesmi, in s temi je vstopila vprvič v javnost, so odmev narodnega življenja. Vse so pretkane s plemenitim rodoljubnim čutom, v prekrasnem, zvonečem jeziku. Navdušena pesnikinja izbira tudi bisere iz narave, katera je v njej našla hvaležno tolmačico; vmes pa zna spominjati zgodovinske slave češkega naroda. In vse to je tako naravno, nepri-siljeno, iskreno izuiknilo iz njenega bogatega srca, da slobodno rečemo: Vse njene pesmi govoré k srcu.

Prve pesmi „Z máje žití“ (Iz spomladi življenja) objavila je leta 1871., in od tistega časa je prineslo njeno pero celo bogastvo biserov iz

studenca njene božanske nadarjenosti, kakor nam pričajo ne samo vsi leposlovnji češki listi, ampak tudi obširne zbirke pesmi, katere je na svetlo dala še posebe. Ni nam namei v tem kratkem spisu naštevati jih, zado-
stuje naj, da vse smatra češki narod kot najdražje svoje premoženje.

V prozi objavlja estetične in literarne studije. Povsod se kaže kla-
sična popolnost oblike, čarobna lepota jezika, kar je vse dokaz njenega
globokega duha in — rekel bi — naravne marljivosti. Svoje znanje polj-
skega in angleškega jezika je vporabila za prestave. Po njenem trudu je
obogatelo češko slovstvo s prestavo nedosežnega eposa „Pan Tadeusz“ od
Ad. Mickiewicza in „Childe - Harolda“ in lorda Byrona“.

Tudi za mladino je spisala veliko spisov prave vrednosti, v katerih
se vidi redko izgojiteljevalno znanstvo. V vseh enakih spisih si slavna
pisateljica prizadeva vsaditi v rahla srca mladine ljubezen do respice in
do domovine.

Vso svojo skrb in trud pa je posvetila „Ženskim listom“, katerim
je od njih obstanka leta 1875. urednica; v tem listu se prav za prav
spoznava, kar zamore češka navdušena žena.

Radi vsega tega je Eliška ljubimka vsega češkega naroda brez iz-
jeme. Njeno delovanje je venčano z nevenljivo laboriko nevmrljivosti. V
hvalažnem spomniu vsega češkega naroda je z neizbrisljivimi črkami za-
pisano slavno ime: Eliška Krásnohorská.

Par odkritosrčnih besedij o — salonskem vedenji.

Bodi zamera na desni in na levi. — Kdor je sam razjarjen v tru-
šču in vrišču, ta morda niti ne zapazi, ako ga premaga strast, a kdor od
daleč in z mirno krvjo ogleduje, temu so očite neprilike in neprimernosti.
In zato naj — ako morda tudi „brez upa zmage“ — prosim in svarim
rojake, naj nikdar ne pozabljajo, da so v najkrutejšem boju, i v največjih
stvarnih nasprotstvih — vendar lahko dostojni do svojega nasprotnika. —
Izgovor, da se i drugod dogajajo neprimernosti, ne velja; se moram mar
res i jaz pomazati, ako to store drugi? A poglejmo le nekoliko na naše
politično življenje. Kaj so največji argumenti v pobijanje nasprotnika, —
mar kaj družega nego navadne poulične psovke! Ozrimo se na literarno
polje. Kako hoče kritika dokazati neveljavnost kakega dela — nego z
osebnimi napadi in sramotenji? — Jaz tu ne gledam ni na desno, ni na
levo, jaz ne krivicim niti klerikalcev, niti liberalcev, niti ne srednje
stranke; jaz ne grajam niti idealistov, niti realistov, niti med obema la-
virajočih piscev, — jaz se obračam do vseh z jednako prošnjo, opustite to
grdo, nevredno razvado; bodite salonski, bodite dostojni v vsakem oziru!

Slovensko ženstvo pa po svoje lahko mnogo pripomore v dosego te želje. Saj je znano, kako ono blaži vse navade občevanja. Toliko barbarski menda vsaj še niso naši ljudje, da bi se temu uplivu ustavljali, da bi ga prezirali in zanemarjali. In zato morda ni odveč, ako v „Slovenki“ opozorim na to veliko rano v našem javnem življenju in se od slovenskega ženstva nadejam celitve in ozdravljenja naših publicističnih razmer.

Na Dunaji, decembra 1897.

F. G.

Književnost.

Nova doba. List zjedinjene hrvatske, srbske in slovenske mladine za književnost, politiko in socijalna vprašanja.

„Nova doba“ je le nadaljevanje „Hrvatske misli“, a program, naloga „Nove dobe“ je širja, težja, ker ta ne bode organ enemu delu hrvatske mladine, ampak organ hrvatskim, srbskim in slovenskim dijakom.

List „Nova doba“ bode izhajal, kakor „Hrvatska misao“ tudi v Pragi, početkom vsacega meseca ter stal za vse leto 3.50 gld. s pošto 3.60; za dijake, delavce in male obrtnike pa 2.50 s pošto 2.60. Posamezne številke po 35 nvč., za dijake 25.

Prvi zvezek tega lista je izšel ter prinesel sledečo vsebino: Nova doba. — Hrvatski ideali. — Srpska narodno-cerkvena avtonomija. — Položaj in zadača Slovencev. — O kritici. — O socijalnom pitanju. — Vuk in Kopitar, — Malo odgovora. — Zemljoradničke zadruge u Srbiji. Dopisi: iz Zagreba, Graca, Budimpešte. — Bilježke.

Vsak Slovan, osobito Jugoslovan mora se veseliti na toliki delavnosti naših dijakov. Hrvat in Srb, ki sta se smrtno sovražila še pred kratkim, podajata si sedaj roko v bratsko slogo, seveda so to sedaj dijaki, a upamo, da ta lepa, vse hvale vredna sloga preide od njih tudi v narod. In ti dijaki, ti studijozji postanejo v kratkem uradniki, preidejo v javnost in Bog daj, da bi mislili vse svoje življenje tako, kakor mislijo in pišejo sedaj!

Od teh nadepolnih naših mladeničev imam tu -le dva taka zbornika, v katerih sledi hrvatskemu spisu slovenski, slovenskemu srbski a temu zopet hrvatski itd.

Dal Bog, da bi se ta književna zveza razširila tudi v širše občinstvo, med ljudstvo samo, da bi i ono vender spoznalo, da smo le en narod, da moramo biti torej „enega duha in ene misli“.

„Nova Nada“. Izšel je 3. in 4. zvezek tega zbornika zabave i pouka.

„Nova Nada“ je jako raznovrstna, osobito je bogata v ocenah in

pregledovanji raznih literatur, posebno slovanskih. 3. in 4. zvezek prinašata : — Zvijezda, pesem, spel M. J. Bunjevac ; — San — pesem, spel Silvij Milanov : Neretvanni ; — Najivna gazelica -- pesem (slovenska), spel Zvonoslav Zor. — Brezvspešni nauk — pesen (slovenska), spel Janko Milinsin — Narodna pesen (slov.) spel B. Potočan ; — Pesnica o pisarji — (slov.) spel Zvonoslav Zor. — Nshačeni genij — (Matija) ; — Prijelom, drama u jednom činu, (dalje) ; — Marko — spisal Martinovec ; — Robovanje — (svršetek), napisal B. Vinkov ; — Naš Matić — (dalje) ; — Fran Govčkar — (Odlomek iz „Literarnega boja na Slovenskem“) — Književne bilješke ; — Literarna kronika — prinaša oceno o knjigah društva sv. Jeronima, — o Bunjavački buni, spisal J. Devčić, — o Gusarskem dvoru, — o Slučajih usode, spisala P. Pajkova ; za tem pride — Kazališna kronika in zato -- Pobirci po tudjim literaturima. V biografijah prinaša „Nova Nada“ životopis Swiftov ; potem sta še članka : — Mlada Hrvatska in — Mlada Slovenska — ter spis : Iz djačkih krugova. —

Kakor se vidi, je to jako mnogostransko in želeti je le, de se marljivo dijaštvo po zaslugah podpira

RAZNO.

Krsnikov večer. Dne 6. decembra je društvo „Slovenija“ priredilo na Dunaji Krsnikov večer Govoril je g. Konrad Vodusek. Njegov lepi in zanimivi govor je bil natisnjen v podlistku „Sl. Naroda“.

O Krsniku kot človeku se je po njegovej smrti pisalo že mnogo in sicer le soglasno, da je bil blag, dober, plemenit in duhovit. No, tudi narod okoli Brda ve pripovedovati o tem mnogo, mnogo.

Krasno je govoril g. govornik o Krsniku pisatelju ; govoril tudi nam iz duše, vzel tako rekoč naše misli :

„Romanopisec Krsnik je realist, ki pozna človeško dušo v vseh njenih blodnjah, ki pozna človeško srce in vse strasti, vsa čustva, ki je blažijo ali uničujejo. Zlasti pa je v človeškem življenju in pred vsem v našem domačem življenju ogledal vse dobre pa tudi vse slabe strani, pogledal je slovenskemu narodu prav tako do dna bistva, kakor posamezniku pretipal srce in obisti. Vse to mu je omogočilo, da je zajemal iz neizcerpnega vira svojega pesniškega izkustva najlepše snovij in jih kakor pristen pisatelj — realist uporabljal v utemeljnih potezah, v pravih pesniških oblikah. Niti na jednom mestu ga ne zasačimo, da bi se bližal naturalizmu ; vsakemu prizoru, vsakemu značaju, če tudi povzetemu iz vsakdanjosti je odyzel, kolikor možno poniževalnih momentov in ga pesniško predahnjenega vpeljal v okvir svojih del. Radi tega preveva vse njegove spise tudi pesniško vznešeni duh, ki blagodejno vpliva na čitatelja.

K temu seveda veliko pripomore Krsnikova mojsterska tehnika. Ta

mu je takorekoč prirojena in se v prvencih ne pojavlja nič manj dovršeno, kakor v najbolj dovršenih zadnjih romanih. Kako pričinja vsak roman! Takoj s prvo vrstico, v prvem poglavju nam razgrne živahno podobo, katero razsvetljuje tekom svojega pripovedovanja izza preteklosti in jo končno kar najjasneje vtisne v raznevšo se našo fantazijo. Značaji nastopajočih oseb so vedno na lahko odeti v plašč skrivnostij in tajnostij; in ne hipno, marveč polagoma se dviga zavesa, da se nam celotni vtis popolni. Dospевši do srede svojega romana, Krsnik nikakor ni utrudil že poznega čitatelja. Vse upeljane spletke, vse pripravljene konflikte — in ti se reševajo večkrat v mnogobrojnem številu — in njih rešitve jako lepo rázvršča, od jednega hipoma pohiti k drugemu in narisavši jedno skupino delujočih oseb, prehaja nemudoma h kaki zanimivi epizodi in množi in ostri paznost čitatelja pri zasledovanju vrstečih se dogodkov. Tako prehaja proti koncu. Trenotek, ko se romantika izgublja v vsakdanjo prozo, si izbere pisatelj z bistrim svojim duševnim vidom in redko zaključuje s tragičnimi prizori in dogodki.

Vrhu virtuozne tehnike dičijo Krsnika še druge posebnosti, ki se vrlo harmonično spajajo v pisateljevo individualnost. Pred vsem je velik prijatelj narave. Zanj ima takorekoč vedno odprto srce. Nekaj kratkih potez, skromnih besedij in že vidiš pred seboj slikovit slovenski gradič z okolico njegovo, naj se že imenuje Žerinje, Rudnik, Drenovo ali pa Veselka. Vendar se sentimentalnosti povsodi srečno ogiblje in ne poseblja rad narave in njenih prizorov, s čimur naravina slika, realna in določna, pa tudi ves roman mnogo pridobita. —

Kakor slika Krsnik živo naravo, tako stvarja v svojih romanih tudi čiste in markante značaje ljudi. Vsakemu junaku prisodi zanimivo ulogo, v kateri mu potem razvija jasno notranje čustvovanje in često nekako magično razsvitlja njegovo globoko razmišljenje. Le oglejte si slikarja Rogulina, Kosana, dijaka in očeta Janeza, Vida Božana in pa — Medena in pa Meglo! Komu mej njimi moremo očitati psihološke nejasnosti? Usoda jim napolni marsikako kupo grenkega trpljenja in prevare; zato pa pesnik tudi večkrat prilije kako globoko premišljeno filozofično kapljico, ki naj čitatelju pomore vglobiti se v skrivnostne psihološke tmine“.

Listnica uredništva.

D o l s k i. Naš pesnik-kritik mi je pisal: Izmed poslanih pesmi sem dve „Vihar“ in „Rožica“ zavrgel, ker imata tako navadno vsebino. Druge so dobre, zlasti „Pesem“ in „Naročilo“ se mi zdita zelo lepi, ker zvenita v onem ljubem, najivnem tonu Dolski utegne še zelo napredovati.

D. Prejela, toda stvar je premalo zanimiva. Pozdrav!

V s m g g. sotrudnicam in sotrudnikom voščim in želim prav srečno novo leto ter se zajedno zahvaljujem za prijazna voščila o praznikih. Vsakemu posebe ne morem pisati.